

15 Nisan 2004 tarihinde “Haydar Aliyev Parkı” kurulmuştu Ankara Yenimahalle’ de.
Bu parkın kuruluşunda ben de görev almıştım.

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğünde Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı olarak [çalışıyordum](#) o zamanlar. Atatürk Orman Çiftliğinin ağaçlandırılması, Haydar Aliyev Parkının kurulması ilk görev aldığım projelerdendi. AOÇ Ağaçlandırma bilahare “Kent Ormanları” fikrine de öncülük yaptı.

2003 yılı Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun 80. Yıldönümü idi. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığının himayelerinde birçok program planlanmıştı. Bunlardan bir tanesi de Ankara’daki Atatürk Orman Çiftliğinin ağaçlandırılması ve Haydar Aliyev Kent Parkı kurulması idi.

Fidan dikim merasimine Azerbaycan Cumhurbaşkanı [İlham Aliyev](#) Eşi [Əliyeva Mehriban Arif qızı](#) ile birlikte teşrif etmişti.

Bu başlangıçtan sonra konuyu pek takip etme şansım olmadı. Başka yerlerde görev aldım.

2014 yılında Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve ülkemizden ortak olduğu [“Orta Asya ve Kafkaslardaki Dağlık Su Havzalarının Sürdürülebilir Yönetimi için Kapasite Geliştirme Projesi”](#) nde çalışmaya başlayınca konuya tekrar eğilme fırsatım oldu.

2 Mayıs 2014 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliğini ziyaret ettik. Büyükelçi Faig Bagirov 9 Mayıs 2014 tarihinde Azerbaycan Devletinin Kurucusu Haydar Aliyev’ in 91. Doğum Günü vesilesi ile bir tören yapacaklarını, ardından fidan dikim töreni gerçekleştirileceğini söyleyerek bizi de davet etti.

Bu vesile ile merasime iştirak etme fırsatımız oldu. Töreni takiben fidan dikimi gerçekleştirildi.

Bu vesile ile 10 sene önce yaptığımız çalışmaların neticesini görme fırsatımı oldu.

Bizim oldukça mütevazı şartlarda başlattığımız Hatıra Ormanı ; Altınpark gibi son derece güzel bir parka [dönüştü](#). Burası tamamen Azerbaycan Büyükelçiliğine tahsis edilmiş, Azerbaycan Büyükelçiliği burayı yeniden ele almış, harika bir çalışma yapmış.

Doğrusu gurur duydum. Başlangıca ben bizzat kendim şahidim. Ne kadar zorluklarla burayı tesis ettiğimizi biliyorum. Ayrıca ne kadar da heyecanlanmıştık! Sahanın projesini bir gece yarısı bitirmiştik!

Ama sonucu görmek her şeye değdi ve Rabbime bir kez daha şükrettim.

Azerbaycan ve Türkiye gerçekten "bir millet, iki devlet". Birbirimizi muhtacız, birlikte gcyz!

Bu her konuda olduğu gibi ormancılıkta da böyle.

Bu vesile ile ormancılık konusundaki işbirliğimize kısaca değinmek istiyorum. Tabi bunlar ulaşabildiğimiz ve bir sivil toplum kuruluşu gözünden verilen bilgiler. Resmi veriler daha farklı olabilir haliyle.

Türkiye, 30 Ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan Cumhuriyeti'ni 9 Kasım 1991'de tanıyan ilk devlet olmuştur. Azerbaycan'la 14 Ocak 1992'de imzalanan Protokolle diplomatik ilişki kurulmuş ve Başkonsolosluk olarak görev yapmakta olan Temsilciliğimiz Büyükelçilik düzeyine yükseltilmiştir.

Ormancılıkla ilişkili ilk faaliyet ise 1998 yılında başlamıştır.

Ulaşabildiğimiz kayıtlara göre; **1998 yılı Ekim** ayında 6 Azerbaycanlı Orman Mühendisi Orman Genel Müdürlüğü Orman İdaresi ve Planlama Dairesi Başkanlığının davetlisi olarak Bolu'da "orman amenajman planı" eğitimine katılmışlardır.

15 Nisan 2004 tarihinde; Bakanlığımız tarafından Atatürk Orman Çiftliğinde tesis edilen "**Haydar Aliyev Şehir Ormanı**" Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın teşrif ettiği bir törenle açılmıştır¹.

11.06.2004 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı ile TİKA arasında "Avrasya Ülkelerine Yönelik Çevre ve Orman Konularındaki Faaliyetlerde Teknik Yardım ve İşbirliği Yapılmasına Dair Protokol" imzalanmıştır. Bu protokol sayesinde TİKA ile yapılan çalışmalar yasal zemine oturmuş ve hızlanmıştır. Azerbaycan da bu protokol kapsamına giren ülkelerden birisidir.

9 Temmuz 2004 tarihinde Bakü'de "çevre koruma alanında" işbirliği anlaşması imzalanmış, ormancılıkla ilgili hususlar da bu anlaşma içinde yer almıştır². Bu vesile ile Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman Pepe Bakü'yü ziyaret etmiştir.

26 Temmuz 2006 tarihinde Azerbaycan Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanı Hüseyngulu BAGIROV ve beraberindeki bir heyet, Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe'nin daveti üzerine ülkemizi ziyaret etmiştir. Bu ziyaret esnasında 2006-2007 yıllık çalışma programı hazırlanmıştır. İmzalanan söz konusu çalışma programı çerçevesinde Azerbaycan'dan beş kişilik bir heyet, ormanların korunması, orman ekosistemi ve orman yangınlarıyla mücadele çalışmalarını yerinde görmek ve teknik bilgi edinmek amacıyla ülkemize gelmiştir.

18-22 Şubat 2007 tarihleri arasında Orman Genel Müdürlüğü'nden bir heyet "**Azerbaycan'da Orman Amenajman Planlarının Geliştirilmesi**" kapsamında Azerbaycan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

26-30 Mart 2007 tarihleri arasında Azerbaycan'dan bir heyet ormanların korunması, orman ekosistemi ve orman yangınları ile mücadele tekniklerini ve çalışmalarını yerinde görmek ve incelemelerde bulunmak amacıyla Türkiye'ye gelmiştir.

2007 yılında Azerbaycan Ekoloji ve Tabii Servetler Bakanlığı tarafından; (1) Azerbaycan Gebele Orman Muhafaza ve Rehabilitasyon İşletmesi alanına ait ormancılık fonunu kullanarak orman oluşturma ve projelendirme çalışmalarının yürütülmesi ve (2) T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen saha seminerlerine Azerbaycan'dan uzmanların katılımının sağlanması konularında bir talepte bulunulmuştur.

25 Ekim 2011 tarihinde Sn. Başbakanımız ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sn. İlham ALİYEV'in teşrifleri ile İzmir'de gerçekleştirilen Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) toplantısı sırasında, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında

¹ <http://www.gonder.org.tr/wp-content/uploads/2014/03/2004-Haydar-Aliyev-Basin-Bulteni-13-Nisan-2004.pdf>

²

http://www.cem.gov.tr/erozyon/AnaSayfa/faaliyetlerimiz/dis_iliskiler/ikili_isbirligi/asya/orta_asya_kafkaslar.aspx?sflang=tr

Ormanlık Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı" imzalanmıştır. Bakanlar Kurulu tarafından TBMM' ye iletilen bu zabit komisyonlardan geçmiş ve Genel Kurula³ intikal etmiştir.

10-13 Nisan 2013 tarihleri arasında Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel EROĞLU, Azerbaycan'da düzenlenen "Uluslararası Hazar Su Teknolojileri Konferansı"na iştirak etmişler, bu toplantıya Azerbaycan Başbakan Yardımcısı Abid ŞERİFOV ile Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanı Hüseyngulu BAGIROV'un da katılmışlardır.

Bu ikili işbirliğine ilaveten Türkiye; Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan' ın yer aldığı "FAO Orta Asya Bölge Ofisine" ev sahipliği yapmaktadır. Bununla ilgili işbirliği anlaşması ve Bakanlar Kurulu **16 Şubat 2009 tarihli** Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu işbirliği kapsamında başlatılan "**Orta Asya ve Kafkaslardaki Dağlık Havzaların Sürdürülebilir Yönetimi için Kapasite Geliştirme Projesi**"; Azerbaycan, Türkiye, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan arasında uygulanmaktadır. 709.775 Dolar bütçesi olan bu proje kapsamında TİKA ve FAO ile birlikte üç uluslararası eğitim yapılmıştır. Bu proje ÇEM Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilmektedir.

FAOSEC çerçevesinde geliştirilen diğer bir proje; *Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Kazakistan'a yönelik "Coğrafi Bilgi Sistemi ve Uzaktan Algılama Teknikleri Kullanarak Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Planı Yapımında Kapasite Geliştirme Projesi"* dir. Orman Genel Müdürlüğü Orman İdaresi ve Planlama Dairesi Başkanlığınca koordine edilen bu proje TİKA' nın desteği ile uygulanmakta olup karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Bunlara ilaveten doğrudan Türkiye tarafından olmamakla birlikte, Türkiyeli Uzmanlarca yürütülen iki proje daha bulunmaktadır.

Bunlar;

- Şahdağ Milli Parkının kurulması ve Ordubad Milli Parkının Genişletilmesi Projesi. 2008-2011 yıllarında uygulanan Proje Dünya Bankası ile Azerbaycan Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı tarafından takip edilmiştir⁴. www.ekodenge.com
- 2013 yılında FAO tarafından yürütülen "Azerbaycan Ulusal Orman Programı ve Eylem Planı"nda Türkiyeli uzmanlar (Muzaffer Doğru- Mevlüt Düzgün) görev almıştır. <http://www.fao.org/forestry/82979/en/> Bu Program ve Eylem Planı tüm sektörü kapsayan bir çalışma olmuştur.

Bu üç proje teklifine ilaveten yine Türkiyeli bir uzman tarafından (Turgut Çelikkol) hazırlanan Proje teklifi bulunmaktadır. 2006 yılında Asya Kalkınma Bankası için hazırlanan "**Kişçay Su Havzası Ağaçlandırma ve Rehabilitasyon Projesi-Kischay Watershed Afforestation and Rehabilitation Pilot Project**" Azerbaycan Ekoloji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığına teslim edilmiştir.

Azerbaycan' ın toplam alanı 8,6 milyon hektardır. Bunun 4,4 milyon hektarı (%52'si) tarımsal faaliyetler için kullanılmaktadır. 2,3 milyon hektarı (%26) mera ve otlak alanlarıdır. Yaklaşık 1

³ <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0703.pdf>

⁴ <https://www.devex.com/projects/tenders/rural-environment-project-in-azerbaijan-design-and-supervision-of-park-infrastructure-for-ordubad-national-park/27858>

milyon hektar alan (%12) orman rejimi altındadır. Yaklaşık 10 milyon civarında olan nüfusun %20'si dağlık ve ormanlık alanlarda yaşamaktadır.

Azərbaycan Ekoloji və Doğal Kaynaklar Bakanlığı <http://www.eco.gov.az/> orman kaynaklarından sorumlu Bakanlıktır. (Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi)

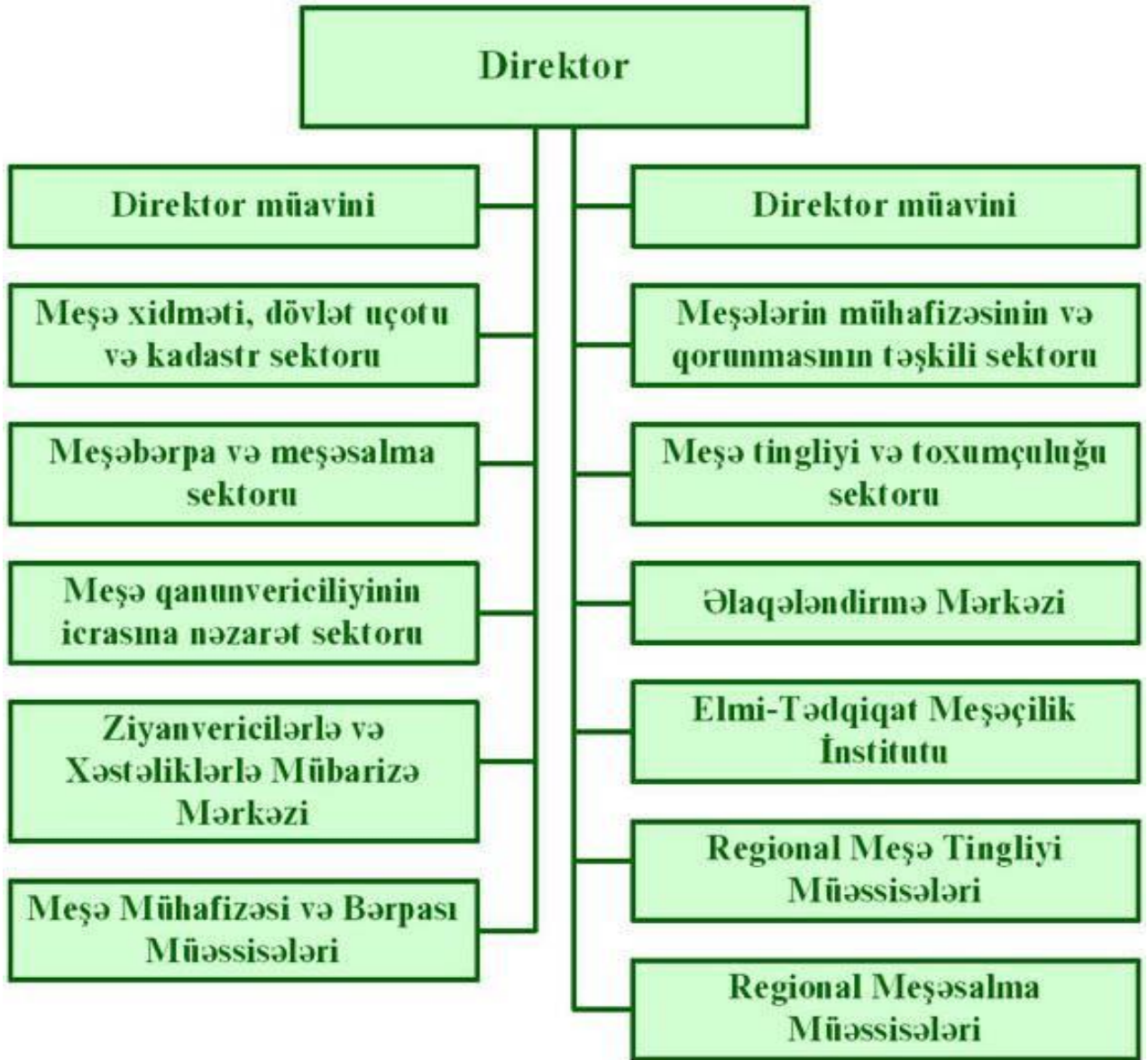
Çevre, orman, doğal kaynaklar, su, meteoroloji gibi konuların bu bakanlık altında yapılandırıldığı görülmektedir. Bakanlığın genel yapısı aşağıda verilmiştir. <http://www.eco.gov.az/nazirlik-struktur.php>

Bu arada Bakanlığa ait web sayfasının Azerice, İngilizce ve Rusça olmak üzere üç dilde hazırlanmış olması ve üç dilin de aynı anda verilmiş olması, istenilen tüm bilgilere ulaşılabilmesi gerçekten memnuniyet verici bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Ormancılıkla ilgili olarak "Meşelerin İnkişafı Departmanı" bulunmaktadır.

<http://www.eco.gov.az/meshe-struktur.php>

Buna ilaveten;

- Ekoloji ve Doğa Koruma Politikaları
- Azərbaycan Yeşillendirme ve Peyjaz
- Biyolojik Çeşitliliği Koruma ve Özel Koruma Bölgeleri gibi birimler de yer almaktadır.

Bundan sonrası için neler yapılabilir.

- **Ulusal Orman Programı Kapsamında Yapılabilecek Projeler**
 - FAO tarafından hazırlanan Ulusal Orman Programının resmi kabulü tamamlandı burada dile getirilen projeler hayata geçirilebilir. Zaten bunlardan fidanlıkla ilgili proje Azeri tarafça tartışılıp büyük bir ekseriyetle kabul edilmiştir. Orman Amenajmanı konusundaki proje TİKA kanalı ile başlamış durumdadır.
- **FAOSEC Kapsamında Yapılabilecek Projeler**
 - FAO ile daha önce yapılan anlaşma ağırlıklı olarak Tarım konularına yoğunlaşmıştı. 4 Haziran 2014 tarihinde ormancılık konusunda yeni bir anlaşma imzalanacaktır. Bu kapsamda yeni projeler hayata geçirilebilir. Halen yürümekte olan Su Havzası Projesine daha fazla iştirak sağlanabilir.
- **Haydar Aliyev Kent Ormanı**
 - 2004 yılında zamanın Çevre ve Orman Bakanlığının girişimi ile Atatürk Orman Çifliğinde kurulan “Haydar Aliyev Parkı”nın benzeri aynı şartlarda Bakü’de tesis edilebilir.
- **Türk Dünyası Orman Bakanları Kongresi**
 - TİKA ile birlikte 2014 yılı sonbaharında Türk Dünyası Orman Bakanları Konferansı düzenlenebilir. Bu konuda Türk Konseyi çatısı altında <http://www.mfa.gov.tr/turk-konseyi.tr.mfa> bir çalışma yapılabilir. Türk Konseyi 2014 yılı zirvesinin 4-5 Haziran 2014 tarihlerinde “Turizm Konsepti” ile Bodrum’da yapılacağı ifade edilmiştir.
- **Ortak Eğitimler**
 - Türkiye ve Azerbaycan’da yapılan “mesleki eğitimler” ortak düzenlenebilir. Türkiyeli ormancılar Azerbaycan’daki hizmet içi eğitimlere, Azeri meslektaşlarımız ise Türkiye’de yapılan hizmetiçi eğitimlere rahatlıkla katılım sağlayabilir. Aslında aynı metot KKTC ve diğer ülkelerle de gündeme getirilebilir.
- **Fakültelerde Ortak Eğitimler**
 - Türkiye’de bulunan toplam 12 adet Orman Fakültesine daha fazla Azeri Öğrenci katılabilir. Bu konuda İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öncülük yapabilir.
- **GEF, UNCCD Projeleri**
 - İki ülke ortak projeler hazırlayarak GEF, AB, Dünya Bankası gibi kurumlara sunabilir.

Bu çalışmayı şöyle bitirmek mümkün;

Biz gerçekten “bir millet, farklı devletleriz”. Birbirimize muhtacız, birlikte güçlüyüz!